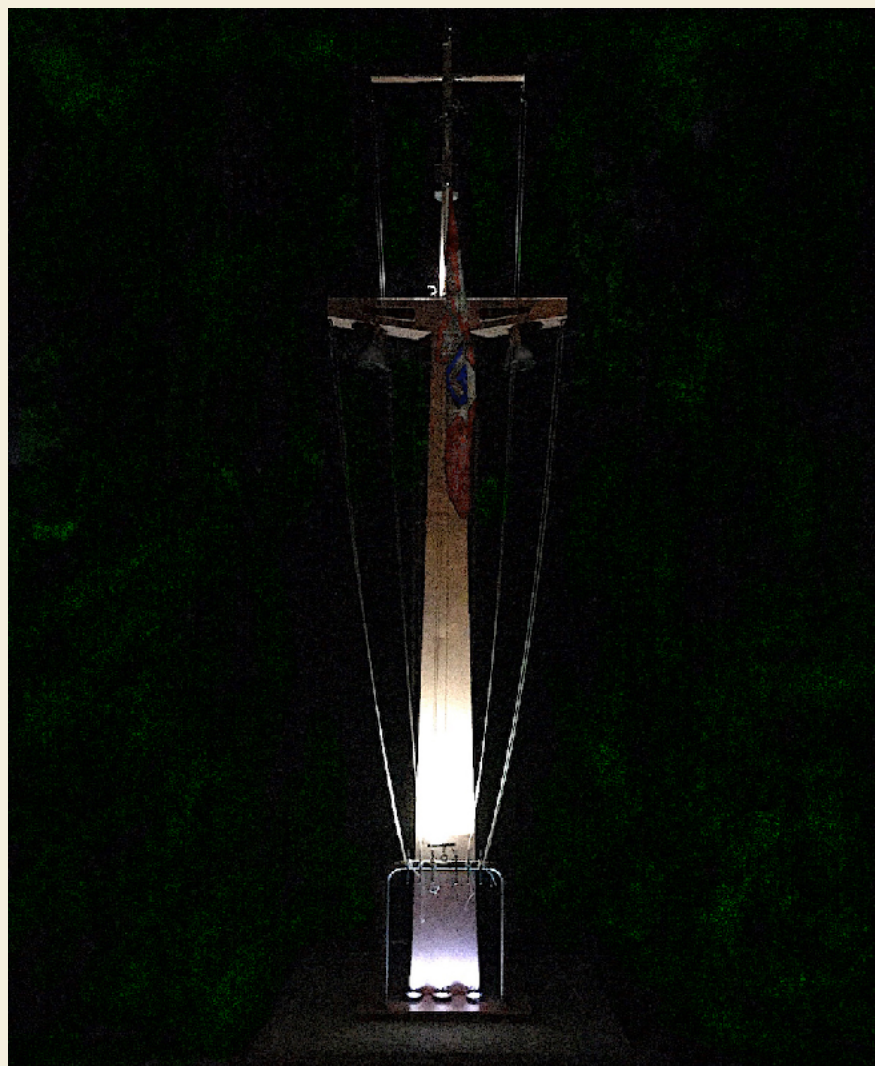

DERDE JAARGANG - NUMMER: 32 - OKTOBER 2021

- In dit nummer onder andere: .....
- * De Lloyd-vlaggenmast staat nu bij het Lloyd-Atelier te pronken.
  - * Gezamenlijk 'Koninklijke Schelde-erfgoed' in Vlissingen!
  - * Lloyd-directie-Veerhaven, na de Tweede Wereldoorlog.
  - * Het schip van de maand: het ms Wonogiri - 1953.
  - * Foto-upgrade van de maand en korte berichten.
  - * Financiering renovatie Baloeran-stoel is rond!

De Lloyd-vlaggenmast is op het thuishonk gearriveerd en straalt ook 's avonds weer het vertrouwde beeld van een halve eeuw geleden uit.

Deze gratis, digitale LLOYD-MAIL is bestemd voor relaties van het Lloyd-Atelier te Netersel. Inschrijven en uitschrijven s.v.p. via e-mailadres: Lloydexpo19@gmail.com

GRATIS DIGITAAL MAANDBLAD VAN HET LLOYD-ATELIER TE NETERSEL

LLOYD-MAIL

COLOFON

'LLOYD - MAIL'
 Redactie: Ed van Lierde
 Tekstcorrectie:
 Josje van Lierde-Olivier

Uitgever:
 Ed van Lierde - Netersel
 Telefoon: 0497 - 840999
 E-mail: Lloydexpo19@gmail.com

KATA PENGANTAR

Deze maand is wederom een nostalgische droom werkelijkheid geworden (eigenlijk twee dromen!), dit alles financieel mogelijk gemaakt door onze achterban.

Een goed moment om eens in een retro-flits terug te kijken naar al die mooie projecten die in de loop van vijftien jaar Lloyd-Museum en Lloyd-Atelier door diezelfde onmisbare en dus gewaardeerde achterban tot een goed einde zijn gebracht. Ik noem de voorspoedige opbouw van de collectie, de indrukwekkende Slammat-herdenkingen in 2007 en 2011, de bouw van het Slammat-Monument, de productie van de Slammat- en Modjokerto-documentaires (beide in 2015), de restauratie van de in 2012 teruggevonden Modjokerto-motorreddingssloep (1921), de Indonesië-projecten te Batavia-Java en Medan-Sumatra, die door o.a. de Nederlandse Ambassade te Djakarta en Damen Schelde Naval Shipbuilding financieel en fysiek werden gesteund, de opbouw van het Lloyd-Atelier, de renovatie van Tambora- en Baloeran stoel, ontwerp en constructie van de Lloyd-vlaggenmast, etc, etc.

Wat fijn dat het zonder problemen mogelijk bleek voor al deze projecten voldoende financiële supporters te vinden. Wij maken onszelf graag wijs dat dit op z'n minst betekent dat onze achterban vertrouwen in ons heeft en kennelijk blijft hebben. Eerlijk toegegeven, is dit natuurlijk ook precies wat ons, met alle energie die deze ambitie nodig heeft, op de been houdt!

Ed van Lierde

ONS COMITÉ VAN AANBEVELING

De leden van het Comité van Aanbeveling verbinden hun eigen, goede naam aan het Lloyd-Atelier. Hiermee willen zij de belangrijkheid van het onderwerp (de Koninklijke Rotterdamsche Lloyd en al haar voorgangers in relatie tot de vaart op Nederlands Indië) onderstrepen. Zij geven hiermee tevens aan dat de poging van het Lloyd-Atelier het genoemde onderwerp uit de vergetelheid te houden, bij haar in goede handen lijkt. Momenteel bestaat het Comité uit de volgende leden (alfabetische volgorde):

Mr. Hein van Ameijden
 Algemeen directeur Damen-Schelde
 Naval Shipbuilding te Vlissingen.

Gerard Cox
 Acteur, zanger, scenarioschrijver,
 cabaretier, columnist te Rotterdam.

Wieteke van Dort
 Actrice, zangeres, cabaretiëre te
 Den Haag.

Inderdaad ..... wederom is een nostalgische droom werkelijkheid geworden! De Lloyd-vlaggenmast staat sinds 7 oktober jongstleden, als een soort poortwachter apetrots naast het Lloyd-Atelier en Slam-at-Monument. Deze drie-eenheid maakt het Netersel-verhaal compleet en nog meer de moeite waard om eens langs te komen. Dit graag op afspraak zodat ik mijn aandacht optimaal op een of meer gasten kan richten.

Oud Lloyd-WTK Harry van der Brugh heeft het Lloyd-mastverhaal, van ontwerp naar constructie naar 'Lipstick-rose'-uitvoering naar plaatsing, prachtig op 'digitaal papier' gezet, waarmee zijn creatie in feite een ware visuele waterval is geworden. Vervolgens werd dat geduldwerk op de website van de 'Club van oud-WTK's van de Koninklijke Rotterdamsche Lloyd' geplaatst en nu is het ook op de website van het Lloyd-Atelier te bewonderen. Om deze reden beperk ik mij hier met het plaatsen van foto's die niet in genoemde publicaties terug zijn te vinden. Rest mij nog twee dingen:

Dank

Meer dan hartelijke dank aan alle donateurs, met name ook het bedrijf Marine Repair B.V. te Dordrecht die geen werkuren heeft berekend en Koninklijke van der Wees, eveneens te Dordrecht, die het vervoer van de Lloyd-mast naar Netersel 'om niet' heeft uitgevoerd! Niet te vergeten, Netersel-buurman John Michiels (met een verhuur-/loonbedrijf) die het plaatsen van de mast door zijn werknemer Johan 'zeer gladdjes' liet verlopen.

Foto's

Voor een uitgebreid overzicht van het ontwerp, de bouw en de plaatsing van de Lloyd-vlaggenmast te Netersel kunt u de volgende weblink aanklikken: <https://lloydatelier.nl/lopende-projecten/>

LAATSTE BOUWFASE LLOYD-ATELIER

Het verslag van vorige maand vervolgend, werkt het visualiseren, wat mij betreft, het meest effectief. Vandaar dat ik hieronder even de foto uit het septembernummer laat zien, gevolgd door een foto waarop de vorderingen al goed te zien zijn. Verstoppt achter een mooi houten plafond zit 16 cm-dikke isolatie en daaronder eveneens verstoppt het virtueuze electricienswerk van onze trouwe oud Lloyd-WTK's Arie de Waardt & Harry van der Brugh.

Na het afwerken van het plafond en het aanbrengen van de verlichting (12 LED-spotjes) zijn de muren aan de beurt en als laatste wordt de nodige aandacht aan de vloer besteed. Als dat is gebeurd, komt het allerbelangrijkste en meest spannende aan bod: namelijk de inrichting van dit expositiedeel, Zoals u weet, komt in deze ruimte erfgoed van de Koninklijke Rotterdamsche Lloyd. Het erfgoed van de Rotterdamsche Lloyd, tot en met de Tweede Wereldoorlog', was al veel eerder gereed ..... **wordt uiteraard vervolgd!**

Karakteristiek

Ons schip van de maand 'ms Wonogiri' is het, op één na, oudste schip uit de prachtige Wono-serie. De andere zusjes waren: het ms Wonosari-1952, ms Wonorato-1954 en de jongste uit de serie, het ms Wonosobo-1955. Zij werd op 20 juni 1953 bij scheepswerf C. van der Giessen & Zn. Scheepswerven N.V. (bouwnummer: 763) te Krimpen aan den IJssel tewatergelaten. Bij de grote fusie in 1970 ging de Wonogiri 'in charter' bij de Koninklijke Java-China-Pakietvaart-Maatschappij (KJCP). Het schip werd in 1981 te Karachi-Pakistan gesloopt.

Technische gegevens

Vrachtschip met ongeveer 58 bemanningsleden en passagiersaccommodatie voor 12 reizigers. Open shelterdek met twee dekken. Roepletters: PIRO. Lengte over alles: 154,8 meter, breedte: 20,2 meter, holte: 12,2 meter, diepgang: 8,2 meter. Bruto tonnage: 7.596 reg. ton, netto tonnage: 4.206 reg. ton. Deadweight: 10.640 ton. Motor: MAN-dieselmotor - 8.250 rpk, tien cilinders die één schepsschroef aandreven, goed voor een dienstnelheid van 16 zeemijl/uur.

Tewaterlating - 1953

Het ms Wonogiri vaart San Francisco harbour binnen 1955

Boven: De geliefde scheepshond 'Schoffie' - 1961

Links: Matrozen drie maal onbekend - rechts hurkend lichtmatroos Arie Smit - 1956

Langgenekte giraffen per krat bezorgd
Wapendier Blij-Dorp is weer aanwezig

(Van een oetere verzorgers)

DE WAPENDIEREN van de Blij-Dorp hebben twee langgenekte giraffen in drie kratten, vervoerd van de 'Wonosari' op de Tanggalei, het vliegveld van de Nederlandse plantsoen 'De Dier' te Petrus van Blij-Dorp, naar de Blij-Dorp. De giraffen zijn nu in de Blij-Dorp aanwezig. De giraffen zijn nu in de Blij-Dorp aanwezig. De giraffen zijn nu in de Blij-Dorp aanwezig.

ms WONOGIRI
1961

De heer Peters, stuurman van de 'Wonosari', heeft twee langgenekte giraffen in drie kratten, vervoerd van de 'Wonosari' op de Tanggalei, het vliegveld van de Nederlandse plantsoen 'De Dier' te Petrus van Blij-Dorp, naar de Blij-Dorp. De giraffen zijn nu in de Blij-Dorp aanwezig. De giraffen zijn nu in de Blij-Dorp aanwezig.

In de LLOYD-MAIL van april 2020 hebben wij u een uitgebreid beeld geschetst van de Directie en Organisatie van de Lloydkade. In dit nummer gaan we uitgebreid in op de gehele organisatie en werken we de locatie-Veerhaven hieronder verder uit.

N.V. Rotterdamsche Lloyd

De N.V. Rotterdamsche Lloyd werd opgericht op 15-6-1883 door de toen al jaren bestaande Firma Willem Ruys en Zonen. De directie van de N.V. werd gevoerd door de Firma. De firmanten van de firma W. Ruys & Zonen waren de familie Ruys en een enkele buitenstaander. In 1935 waren de volgende personen firmant:

- Willem Ruys (geb. 1865)
- Bernard Ewoud Ruys Sr. (geb. 1868?)
- Willem Ruys B.E. zoon (gefusilleerd in augustus 1942)
- Bernard Ewoud Ruys Jr. (zoon van B.E. Ruys Sr.)
- Theodorus Adrianus Willem Ruys (zoon van Willem Ruys)
- Hermanus A. Crommelin

Twée kantoren

De N.V. Rotterdamsche Lloyd had twee kantoren, te weten het hoofdkantoor gelegen aan de **Veerhaven nr. 7** en het kadekantoor gelegen aan de **Lloydkade**. In het hoofdkantoor zetelde de firma W. Ruys & Zonen, alsmede de hoofdagenten: Ruys & Co. Als directeuren van Ruys & Co. traden op de familie Ruys en de heren P. van Riet, N.J. Eyken Sluyters en J.K. Hummel. De rederij werd gevoerd door de fa. Wm. Ruys & Zonen. In het kadekantoor aan de Lloydkade zetelden de vlootstafdiensten, terwijl aan de kade de schepen werden geladen en gelost. Hier stonden de opslagloodsen, waar het kadepersoneel zorgde voor de goede gang van zaken bij het laden en lossen van de schepen.

Koninklijke Rotterdamsche Lloyd BV

Voorafgaand aan het in de vaart komen van de Willem Ruys, die op 8 december 1947 haar 'maiden trip' naar Nederlands Indië aanving, werd de N.V. Rotterdamsche Lloyd op 27 november 1947 door Koningin Wilhelmina het predikaat: '**Koninklijke**' verleend. Op 1 januari 1970 werd met de Stoomvaart Maatschappij Nederland (SMN), de **KPM** (deze was reeds gefuseerd met de **KJCPL**) en de **VNS** de grote scheepvaartfusie aangegaan, waarvan de naam in 1977 is bepaald op: **Koninklijke Nedlloyd Groep B.V. te Rotterdam**.

Het heeft Hare
Majesteit Koningin
Wilhelmina behaagd

Het organisatieschema van de fa. W. Ruys & Zonen zag er als volgt uit:

Firmanten: Hermanus A. Crommelin, Bernard Eduard Ruys, Theo A.W. Ruys, Ir Daniël Th. Ruys, Nicolaas Eyken-Sluyters, Abraham Verschoor en Ir Lucianus P. Ruys.

Enig en algemeen procuratiehouder: J. v.d. Berg

Algemene Zaken: chef F.W.G. Leeman

Buitenlijnen: J.Ph. Bouvin

Financiën: W. Donkersloot-accountant

Allocatie: W. Hoffman

Algemene Inlichtingen: W. Oversier

Kas: A. de Jong

Boekhouding: H.J.P.A. Geysen

Rekenkamer: H. Bakker

Assurantie: J. Petiet

Secretariaat: G. Hogesteeger

Afdelingen in het hoofdkantoor aan de Veerhaven

Algemene Zaken

Indelen der schepen, bunkeraangelegenheden. Beheren van de schepen, sleepcontracten / stuwagecontracten.

Allocatie

Bijhouden der scheepsbewegingen; charteren en vercharteren van schepen; agentschappen aangelegenheden.

Algemene Inlichtingen

Openen, distribueren en verzenden van de post. Reclame artikelen, drukwerken, registreren van de correspondentie.

Entree en trappenhuis

Directiekamer beganegrond

Buitenlijnen

Beheren van de schepen in de buitenlijnen. Buitenlijnen zijn lijndiensten, die als hun thuishaven niet Rotterdam hebben, zoals:

- A. Java-New York Lijn
- B. Java Pacific Lijn
- C. Pacific Java Bengalen Lijn

Financiën

Controleren der rekeningen.
 Boekhouding: boekhouding.
 Rekenkamer: opmaken van reisrekeningen der schepen, controleren der scheepsrekeningen en havenrekeningen der agenten; statistieken.
 Kas: lopende geldzaken, giro, cheques.

Secretariaat

Personeelsaangelegenheden; verdere voorkomende werkzaamheden.

Assurantie

Verzekeringsaangelegenheden; ladingclaims; averijen; juridische zaken.

Arbeidszaken

Na de Tweede Wereldoorlog werd een nieuwe afdeling gecreëerd nl. de afdeling: Arbeidszaken. Deze afdeling werd onder leiding van de heer Geysen gesteld, terwijl hij als chef van de Boekhouding werd opgevolgd door D.W. de Heer.

Afdeling Algemene Inlichtingen

Deze hoofdafdeling werd in twee nieuwe afdelingen gesplitst en wel:

1. Documentatie

Het behandelen, archiveren, verdelen en registreren van de correspondentie. De leiding hiervan kreeg de heer W.H. de Lange, die na negen maanden werd opgevolgd door P. Huysers. Na diens overlijden in 1967 kwam de leiding in handen van C.J.A. Fonteijn.

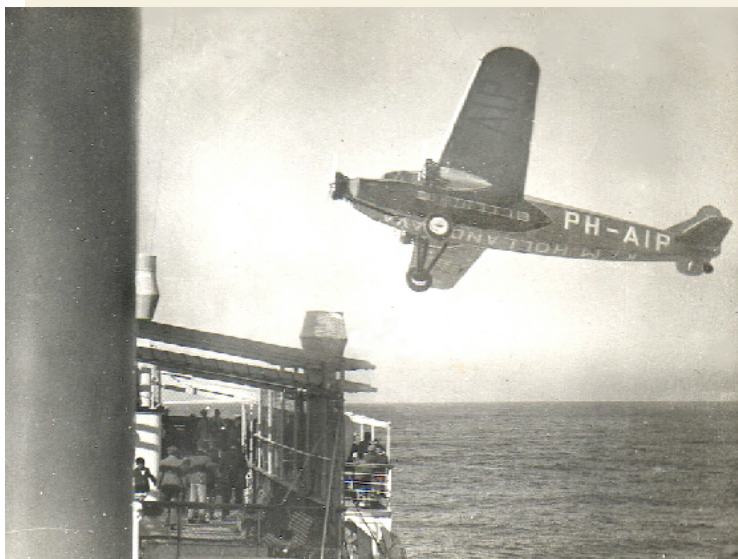
2. Reclame & Inkoop

De werkzaamheden van deze afdeling bestonden uit aankoop en distributie van reclameartikelen en inkoop van kantoorbenodigdheden, alsmede het verzorgen van drukwerken. Tot chef werd benoemd W. Oversier, die later werd opgevolgd door A.H.E. Rook. Een fotoafdeling werd gecreëerd, die zich bezighield met het kopiëren van documenten en rechtstreeks onder de afdeling Documentatie viel. Het archief werd beheerd door G. den Dunnen, die na zijn pensionering werd opgevolgd door R. Hubens.

Birds' eye view van Veerhaven nummer 7

FOTO-UPGRADE VAN DE MAAND

'Pelikaan' meets 'Baloeran' - 1933

Op 22 december 1933 vond een bijzondere ontmoeting plaats van twee roemruchte 'vervoermiddelen', namelijk de 'Pelikaan' van de KLM en de 'Baloeran' van de Rotterdamsche Lloyd. Omdat dit plaatje vlakbij Tandjong Priok is gemaakt hebben passagiers en bemanning van de Pelikaan Kerstmis precies nog thuis kunnen vieren (zij kwamen op 30 december te Schiphol aan. Dat gold helaas niet voor bemanning en passagiers van de Baloeran, zij arriveerden pas in januari in Rotterdam! Voor mij reden genoeg om de zwart-wit foto te upgraden naar een fleurig (Kerst)plaatje met veel meer diepte.

Donaties

Juist in de periode dat wij het vanwege de hoge kosten erg goed konden gebruiken, zijn in oktober ook weer enkele donaties voor het Lloyd-Atelier zelf binnengekomen. Een genereuze donatie van de heer Schalkwijk, oud directeur van 100%-KRL-dochter Hendrik Veder. Ook Hans Engler, oud Lloyd-WTK trok zijn portemonnaie. Voor het Baloeran-project werd gedoneerd door Fred van den Boogaard, Oud Lloyd-WTK - Cor Pol, Slamatskleinzoon en Ad van der Brugh, oud Lloyd Passagiersbediende. Zij allen hebben er voor gezorgd dat de Baloeran-thermometer nu op **95%** staat ..... **Terimah**

Bijzondere Willem Ruys - kleurenfoto

Onlangs kregen we deze mooie prent van een fotograaf opgestuurd, voorstellende het ms Willem Ruys vlak vóór de Nederlandse kust. Ik heb overigens nooit geweten dat grote zeeschepen, behoudens bij Walcheren, zo dicht onder de kust konden/mochten varen! Het gaat hier duidelijk om de Willem Ruys van vóór de verbouwing in 1958, dat kun je goed zien aan de nog 'getrapte' achterdekken en de open ruimte, rechts onder de voormast.

De Willem Ruys ligt weliswaar hoog op het water, maar meer dan een meter water onder haar kiel kan ze hier zeker niet hebben! Ik ben benieuwd welke Gezagvoerder dit toen heeft aangedurfd? (Foto: Peter van de Wal).

E-mail van Cor Vlot, Team-manager Marine Repair B.V. d.d. 8 oktober 2021

Beste Harry en anderen, Dank voor het compliment en "het document KRL Mast". Het was een ontzettend mooi en eervol project voor ons team. Ook de nauwe samenwerking met jullie team was een eer voor Marine Repair. Wij van Marine Repair wensen jullie veel kijkplezier naar de mast en alle goeds en gezondheid toegewenst. In het bijzonder met name Kapitein Arie. Met vriendelijke groet, Cor Vlot & team Marine Repair.

E-mail van Ed van Lierde d.d. 8 oktober 2021

Beste Heren, Zojuist even uit de verdoving gekomen, wil ik betrokken partijen vanuit standplaats Netersel graag méér dan hartelijk danken voor het creëren, bouwen vervoeren van een object waarin vakmanschap en liefde voor de LLOYD op een meesterlijke wijze zijn verenigd! Vanaf de plaatsingsdag: 7 oktober is het weer ook blij ..... de zon heeft al twee dagen volop op de vlaggenmast geschinen! Chapeau voor de heren van Marine Repair, Koninklijke van der Wees, de bikkels: Arie en Harry en alle donateurs die dit schoons mogelijk hebben gemaakt! Ik heb vanmorgen, met gepaste eerbied, de luier van onze nieuwe 'Lipstick-rose' baby verschoond, de stelconplaat met aarde omzoomd en jawel, gras gezaaid zodat in het voorjaar alles in sappig groen staat te pronken. De Koninklijke Rotterdamsche Lloydvlag is wat mij betreft permanent in de gaffel voorgehesen en wordt nu al, bij donker, subtiel verlicht. De officiële verlichting breng ik de komende week nog aan. De vele voorbijrijdende fietsers op onze toeristische route laten kreten vallen van: 'Ach wat mooi', 'Wat is dat nou?', 'Wat nu weer?' en een man die naar zijn fietsende vrouw roept: "Ik krijg ineens zin in een zuurstok!" Kortom, feest bij 'Rumah Rimbu'. We laten even alles op z'n plek vallen en gaan werken aan een mooi verslag op onze website en in ons e-magazine LLOYD-MAIL en we hebben allen al gezien dat Harry een geweldig document heeft gemaakt! Nogmaals dank en groet, Ed van Lierde.

FOTO-UPGRADE VAN DE MAAND

Op 19 October jongstleden kwamen twee Oud Lloyd-mannen ons, nog niet helemaal gereed zijnde, Lloyd-Atelier bezoeken. Inderdaad de verbouwing zou een kwalijke smoes zijn om geen bezoekersafspraken te maken, immers ..... 'The show must go on!

Oud Lloyd-Bediende Winston Aarts en zijn broer Leo Aarts, oud Lloyd-WTK kwamen met veel verhalen zonder lege handen. Het gesprek kreeg geen kans om stil te vallen! Onder het motief: 'Mijn kinderen talen er niet naar! schonk Winston diverse Lloyd-items van de Civiele Dienst en een Lloydvlag. Het verzilverde RL-bloemenvaasje en zilveren RL-toastrekje kwamen extra goed van pas omdat wij deze op onze gedekte RL-tafel nog misten. Op deze tafel waren een paar KRL-items geplaatst bij gebrek aan het RL-equivalent, dat is dus nu weer rechtgetrokken!

Winston ..... hartelijk dan voor je donatie!

DAMEN NAVAL

Het lijkt erop dat het initiatief van het Lloyd-Atelier om VliSSingse partijen, op het gebied van 'Koninklijke Schelde'-erfgoed', tot structurele samenwerking te krijgen, gaat slagen. Dat opent op termijn wellicht ook de mogelijkheid om aan zo'n duurzame samenwerking Lloyd-erfgoed te koppelen. Immers, 'Koninklijke Maatschappij De Schelde' was hofleverancier van de Rotterdamsche Lloyd en leverde laatstgenoemde het grootste en meest roemruchte schip, de Willem Ruys.

Op 5 oktober jongstleden toog ik naar VliSSingen om aan de eerste 'meeting' deel te nemen, waarvoor ik eerder alle partijen had uitgenodigd. Onderweg was ik nog druk met het doordenken van het pleidooi waarmee samenwerking door betrokken partijen 'een appeltje/eitje' zou moeten worden. Het was daarom verrassend direct in de vergadering al te mogen vaststellen dat men alles behalve had stilgezeten, met als gevolg dat een pleidooi helemaal overbodig was.

**MINING PAST TO MANAGE
FUTURE!**

Device Lloyd-Atelier

Damen directeur Vastgoed Jaco Breur had al een en ander voorgekookt, uiteindelijk is het volgende afgesproken:

1. Er komt een stichting die de diverse Schelde-Collecties van Damen en Museum Scheldewerf in bruikleen gaat nemen.
2. Vanuit deze nieuwe stichting zal de wijze van tentoonstelling erfgoedcollecties in met name MuZEEum en Museum Scheldewerf worden bepaald.
3. Het stichtingsbestuur zal worden gevormd uit: een Wethouder van de gemeente VliSSingen, een vertegenwoordiger van Damen, een vertegenwoordiger van Museum Scheldewerf en de directeur van het MuZEEum te VliSSingen.
4. De stichting kan tevens bekijken hoe Lloyd-erfgoed uit de 'Ed van Lierde Collectie', uiteraard met een link naar de Koninklijke Maatschappij 'De Schelde', zinvol aan het geheel kan worden toegevoegd.

Samenvattend kan gesteld worden dat partijen degelijke stappen hebben gezet. Hoewel het te vroeg is verder in detail te treden, ziet alles er veelbelovend uit. Voor het Lloyd-Atelier ook interessant omdat relevante delen van ons Lloyd-erfgoed nu ook bestemming 'VliSSingen' kunnen krijgen ..... **Let's Heritage!** ..... **wordt uiteraard vervolgd!**

RENOVATIEPROJECT 'BALOERAN-STOEL'

Het is wederom (bijna) gelukt!! .....

Ook dit renovatieproject heeft mogen slagen, donateurs hebben het nodige geld bijeengebracht .....geweldig!! De Baloeran-stoel is inmiddels door de stoffeerder uit Breda opgehaald en gaat, in vergelijking met de eerdere herstoffering van de Tambora-stoel een meer uitgebreide renovatie tegemoet. Naast het herstofferen en aanbrengen van nieuwe koperen nagels moet ook het binnen-veerwerk gerestaureerd worden. De renovatie is dus gaande hetgeen betekent dat ik u pas in het november-nummer resultaten kan laten zien, (zie ook websitelink: <https://lloydatelier.nl/lopende-projecten/>)

Grondlegger Willem Ruys J.D. Zn. met zijn vlag en eerste zeilschip,
het barkschip: 'Cornelis Wernard Eduard' - 1839

